ยุคลอาจ ชาญพานิชกิจการ

การสร้าง Help ไฟล์ ด้วย Microsoft Help Workshop 4.0

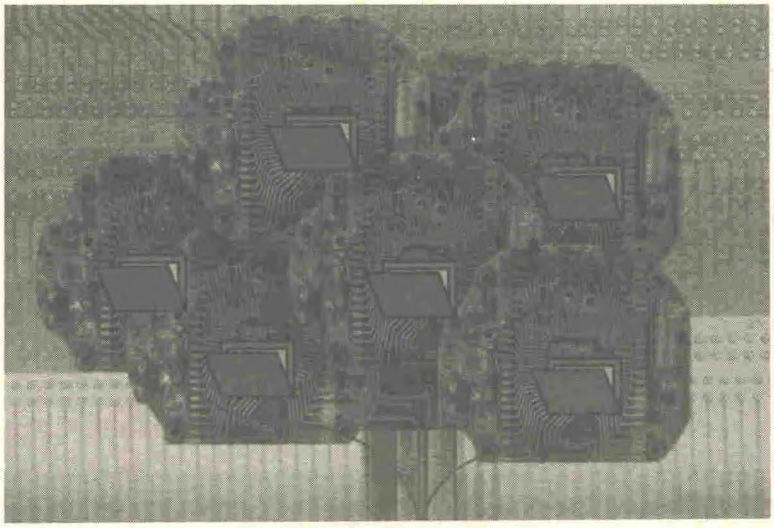

การใช้ Microsoft Help Workshop มาสร้าง Help ไฟล์ และใส่ให้กับ MS-Access

บทความในตอนนี้ต้องขอออกตัวก่อนว่าขาวพอสมควรเพราะว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ Microsoft Help Workshop มาสร้าง Help ไฟล์ขึ้นมาและใส่ให้กับ MS-Access ที่ต้องเขียนถึงตอนนี้เพราะพูดง่าย ๆ ว่าโปรแกรมที่เราทั้งหลายได้พัฒนาขึ้นมาด้วย MS-Access นั้นโดยส่วนใหญ่จะไม่มีวิธีการใช้ในรูปแบบของ Help เท่าไร ฉะนั้นทางที่ดีเราควรจะทำการเพิ่มจุดนี้เข้าไปด้วยเพื่อความสมบูรณ์แบบของโปรแกรมและการที่ผู้ใช้จะได้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคุณสามารถทำเป็นภาษาไทยได้ครับ ก่อนอื่นใดขอปูพื้นฐานให้คุณเข้าใจก่อนว่าเราจะทำการสร้างอย่างไรและต้องใช้เครื่องมืออะไรในการสร้าง สิ่งที่คุณจะต้องมี

1. Microsoft Help Workshop ซึ่งจะมีอยู่ใน Delphi หรือ C++ Builder
2. โปรแกรม MS-Access
3. Microsoft Word 6 ขึ้นไป

เมื่อคุณมีสามสิ่งที่ต้องการแล้วจุดต่อไปที่คุณจะต้องรู้ก็คือ คุณจะสร้างไฟล์ช่วยเหลืออย่างไร อย่างแรกคุณต้องมากำหนดก่อนว่าจะเป็นโปรแกรมช่วยในลักษณะใด ตัวอย่างในบทความนี้ผมจะสร้างไฟล์ช่วยเหลือสำหรับโปรแกรมแฟ้มข้อมูลลูกค้า อันนี้เป็นตัวอย่างนะครับ การสร้างจริง ๆ คุณต้องให้มีรายละเอียดมากกว่านี้

อุ่นเครื่อง

รูปแบบของการสร้างไฟล์ช่วยเหลือนี้ หรือ HelpFile จะสร้างมาจากไฟล์เอกสารของ Microsoft Word แล้วบันทึกไว้อยู่ในรูปแบบไฟล์ RTF (RICH TEXT FORMAT) หลังจากนั้นเราจะใช้ Help Compiler เป็นตัว แปลงไปเป็นไฟล์ให้มีนามสกุล .hlp (Help File) และจะมีไฟล์ที่มีนามสกุล .cnt เป็นตัวกำหนด Content ของ Help

ลำดับเรื่องราว

ก่อนอื่นให้คุณสร้างไฟล์ Content ซึ่งเป็นไฟล์ Help Contents การสร้างนี้จะเรียกจากโปรแกรม HCW.EXE ซึ่งเป็นโปรแกรม Microsoft Help Workshop การที่คุณจะสร้างไฟล์ Contents นี้คุณจะต้องลำดับหัวข้อหลักและย่อย ฉะนั้นคุณจะต้องมีรูปแบบของการแบ่งและจัดลำดับของข้อความที่คุณต้องการอธิบายไว้ก่อนที่จะจัดสร้างขึ้นมา จากตัวอย่างของบทความนี้ผมได้ยกเอาเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลของลูกค้ามาแสดงให้ดูเป็นตัวอย่างคร่าว ๆ นะครับว่าตัว Help ของผมนี้จะแบ่งลำดับเป็นดังนี้

เริ่มต้นเรียนรู้

- รายละเอียดฟอร์มลูกค้า
- ส่วนต่าง ๆ ของฟอร์ม

การใช้งาน

- วิธีการใช้งานปุ่มบนฟอร์ม

รูปที่ 1

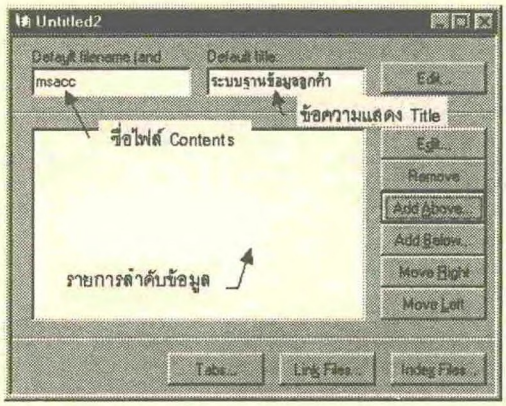

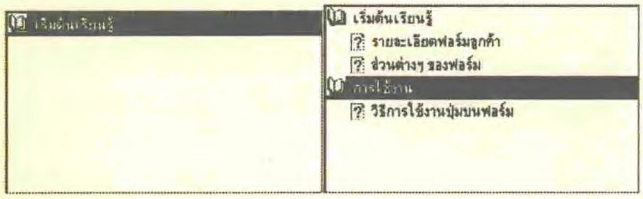

รูปที่ 2

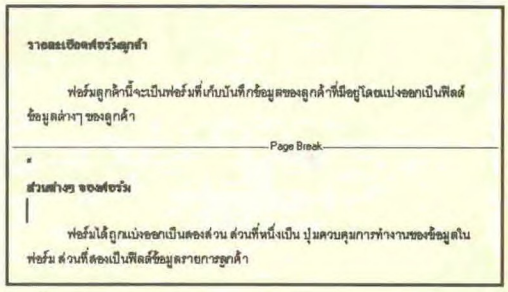

รูปที่ 3

รูปที่ 4

รูปที่ 5

ลงมือสร้าง

เมื่อลำดับเสร็จแล้ว เราจะมาสร้าง Help Contents กัน เริ่มจากเลือกไปที่ File New และเลือก Help Contents คุณจะได้ดังรูปที่ 1 ตรงส่วนนี้จะเป็นการกำหนดชื่อไฟล์ Contents และ Title ที่แสดงขณะที่เปิด Help ขึ้นมา ส่วนด้านล่างจะเป็นรายการลำดับข้อมูลของคุณ ดูรูปที่ 1 ประกอบ และปุ่มทางด้านขวามือ จะเป็นตัวควบคุมลำดับก่อนหลังของหัวข้อรายการ หลังจากที่คุณกำหนดชื่อไฟล์และ Title เสร็จแล้วให้คุณกำหนดลำดับของ Help กดปุ่ม Edit อันที่สอง (อันล่าง)

ให้คุณกำหนด Title และ Topic ID เพื่อที่จะระบุการเชื่อมไปยัง RTF (RICH TEXT FORMAT) ไฟล์ได้ ส่วนตรง Help File คุณสามารถระบุ Help File ที่ต้องการเรียกได้ ซึ่งผมจะขอเอาไว้กล่าวในตอนหน้านะครับ

การระบุ Topic ID นี้ควรจะแบ่งการระบุออกเป็นลำดับ เช่น ผมกำหนดให้เป็นตัวเลข 4 หลัก โดยแต่ละหลักจะมีความหมายดังนี้

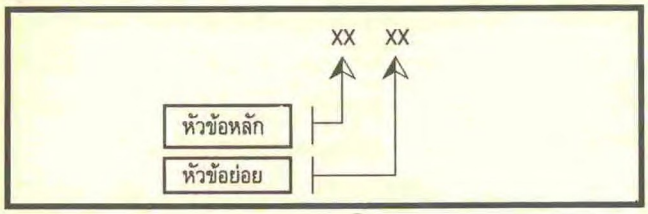

ตัวอย่างเช่น

1001 เป็น Topic ID รายละเอียดฟอร์มลูกค้า ความหมายคือ 10 เป็นหัวข้อหลักที่หนึ่ง และ 01 เป็นหัวข้อย่อยที่หนึ่ง

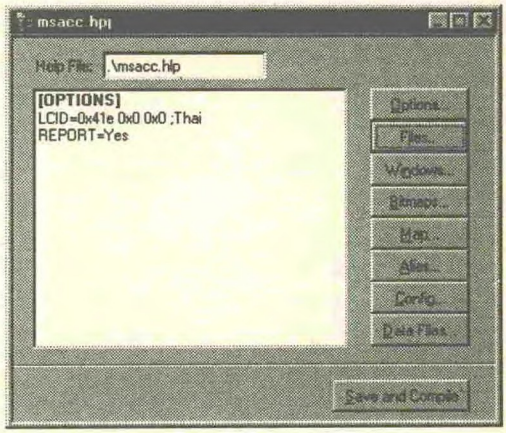

รูปที่ 6

1002 เป็น Topic ID ส่วนต่าง ๆ ของฟอร์ม ความหมายคือ 10 เป็นหัวข้อหลักที่หนึ่ง และ 02 เป็นหัวข้อย่อยที่สอง ทั้งสองหัวข้อนี้จะอยู่ภายใต้หัวข้อใหญ่ที่หนึ่ง ซึ่งก็คือ "เริ่มต้นเรียนรู้"

กรณีเดียวกัน ในส่วนที่เป็น "การใช้งาน" จะมีข้อย่อยอยู่เพียงรายการเดียวคือ "วิธีการใช้งานปุ่มบนฟอร์ม"

เราก็จะกำหนด Topic ID เป็น 2001 20 เป็นหัวข้อหลักที่สอง และ 01 เป็นหัวข้อย่อยแรก คงจะเข้าใจนะครับ (ดูรูปที่ 2 ประกอบ)

จากหลักการนี้ เราจะใช้หมายเลย Topic ID ที่กำหนดเอาไว้นี้ไปใช้ในไฟล์ข้อความที่เราต้องพิมพ์ข้อความลงไปซึ่งก็คือ MS-Word ผมขอตัดกลับไปที่ MS-Word เพื่อที่จะสร้างไฟล์ข้อความกัน เริ่มจากคุณ

เปิดเอกสารเปล่า ๆ ขึ้นมาหนึ่งเอกสารนะครับ เลือกไปที่เมนู View/Normal สำหรับผู้ที่อยู่ในโหมด Page Layout หรือ Outline เราจะมาเริ่มสร้าง Topic ID กัน การใช้ MS-Word ในการสร้างเอกสาร Help นี้จะใช้ Footnote และ Page Break ร่วมกันในการกำหนด Topic และจุดสิ้นสุด ให้คุณสร้าง Topic ID แรกขึ้นมา เริ่มจากให้คุณเลือก Insert/Footnote

จากนั้นให้คุณเลือกไปที่ Custom Mark เพื่อที่จะใส่รูปแบบและลำดับ Topic ID ของเราเอง ที่สำคัญคุณจะต้องใส่เครื่องหมาย # นำหน้าหมายเลข Topic ID เพราะเป็นข้อบังคับเวลาที่เราคอมพายล์จะดึงส่วนนี้ได้อย่างถูกต้อง การเพิ่ม Footnote นี้ให้คุณใส่แค่เครื่องหมาย # อย่างเดียวพอ ส่วนตัวเลข Topic ID เราจะมาระบุทีหลัง หลังจากที่คุณได้เพิ่ม Footnote (Topic ID) แล้ว คุณสามารถที่จะพิมพ์ข้อความที่ต้องการได้ทันที และเมื่อคุณพิมพ์ข้อมูลในส่วนของรายละเอียดต่าง ๆ เสร็จแล้วให้คุณเลือกไปที่ Insert/Break เพื่อที่จะใส่ Page Break เพื่อระบุการจบข้อมูลในส่วนนี้ การทำในส่วนที่สอง ให้คุณเริ่มดังส่วนแรก คือ เพิ่ม Footnote (Topic ID) ก่อนและพิมพ์ข้อมูลตามปกติ ดูรูปที่ 3 ประกอบ

จุดต่อไปเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดคือ การเพิ่ม Topic ID ลงไปเพื่อระบุอิงถึงในแต่ละส่วน คุณคงจะเห็นว่าเมื่อมีการเพิ่ม Footnote ลงไปจะมีการแสดงขึ้นมาดังรูปที่ 4

รูปที่ 7

```
; This file is maintained by HCW. Do not modify this

[OPTIONS]
LCID=0x41e 0x0 0x0 ;Thai
REPORT=Yes

[FILES]
.\msacc2.rtf
```

รูปที่ 8

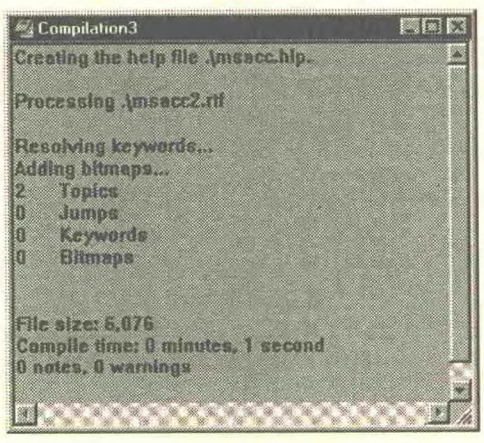

ให้คุณใส่หมายเลข Topic ID ต่อจากเครื่องหมาย # ตามหัวข้อที่ได้แบ่งเอาไว้ ดูรูปตัวอย่างที่ 5

เมื่อคุณได้พิมพ์อะไรทุกอย่างตามที่ต้องการแล้วคราวนี้ก็มาถึงการบันทึกข้อมูล (จริง ๆ แล้วควรจะบันทึกเอาไว้เป็นระยะก็จะดี เพราะถ้าเครื่อง Hang ไปเฉย ๆ หรือไฟดับจะได้ไม่มานั่งเสียใจภายหลัง) ให้คุณไปที่ File/Save As..... เลือกไฟล์ Type ไปที่ Save As Type ไปที่ Rich Text Format ใส่ชื่อไฟล์ตามที่คุณอยากจะให้มันเป็น

หมายเหตุ : การกำหนดข้อความเหล่านี้คุณสามารถที่จะใส่รูปภาพและเล่นสีของตัวอักษรได้ตามปกตินะครับ เวลาที่ตัว Help แสดงขึ้นมาก็จะได้รูปแบบตามที่คุณกำหนดเอาไว้ทุกประการ

ตัดกลับมาที่ Microsoft Help Workshop ต่อ คราวนี้ให้คุณสร้าง Help Project ขึ้นมา ตัวนี้จะเป็นตัวระบุรูปแบบของไฟล์ Help เช่นนำข้อมูลมาจาก rtf ไฟล์อะไร มีรูปแบบอะไรบ้าง และอื่น ๆ อีกมากมาย

ให้คุณเลือกไปที่ File/New/Help Project และใส่ชื่อไฟล์ลงไป คุณจะได้ดังรูปที่ 6 จะเห็นว่ามีปุ่มต่าง ๆ มากมาย แต่ในบทความนี้จะอธิบายเฉพาะส่วนที่ต้องใช้งานเท่านั้น เพราะเดี๋ยวจะกลายเป็นคู่มือการใช้โปรแกรมไปและบทความจะยาวเกินเหตุ จุดแรกคือ Files เป็นตัวระบุว่าคุณจะใช้ RTF ไฟล์อะไรในการนำมาผูก

การกำหนด RTF ไฟล์นี้ถ้าคุณมีการแบ่งออกเป็นหลาย ๆ ไฟล์ก็สามารถนำมาเพิ่มลงไปให้ครบได้ เมื่อกำหนดแล้ว จะมีส่วน Section FILES ขึ้นมา เพื่อบอกว่ามีการนำไฟล์ rtf อะไรมาใช้บ้าง (ดูรูปที่ 7) ขั้นตอนต่อไปเป็นการนำไปคอมพายล์เพื่อสร้างเป็น *.HLP ไฟล์ ซึ่งก็จะเป็นไฟล์สมบูรณ์ที่สามารถนำไปใช้แสดงข้อมูลได้ การคอมพายล์นี้ให้คุณเลือกไปที่ File/Compile

ตัวคอมพายล์จะแจ้งให้คุณรู้ว่ามีการทำอะไรไปบ้างใน Help File ดูรูปที่ 8 ตรงส่วนของ Topics ผมอยากจะให้คุณตรวจสอบดูว่าจำนวนของ Topics นี้ตรงกับหัวต่าง ๆ ที่ได้กำหนดเอาไว้หรือไม่ ถ้าไม่ตรงก็แสดงว่ามีปัญหาในการกำหนดใน RTF ไฟล์ ซึ่งอาจจะระบุ Topic ID ไม่ตรงกันกับ Help Contents ก็ได้ ให้ลองตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง

เมื่อคอมพายล์เสร็จแล้วเราจะมาลองเปิด Help ไฟล์นี้ขึ้นมาดูได้ครับ อาจจะเรียกจาก File/Run WinHelp คุณจะได้ดังรูปที่ 9

การที่ทดสอบแล้วทุก Topic สามารถเรียกขึ้นมาได้อย่างถูกต้องนั้น ถ้านำไปใช้ใน MS-Access จะยังไม่สามารถเรียกได้เพราะว่าหลักการเรียกด้วยการกดปุ่ม F1 ในโปรแกรม MS-Access นี้จะมีการเรียกเข้าไปที่จุดของ Help Context ซึ่งตรงจุดนี้คุณจะต้องระบุก่อนเพื่อที่เมื่อเราเรียกด้วยการกดปุ่ม F1 แล้วเราจะสามารถระบุให้วิ่งไปที่ส่วนใด ๆ ของ Help ก็ได้ อธิบายตรงนี้คุณอาจจะไม่เข้าใจเท่าไรเดี๋ยวพอเราไปทำใน MS-Access จะเข้าใจมากขึ้น เอาละให้คุณเลือกไปที่ Map ดูจากรูปที่ 6

ให้คุณเลือก Add และพิมพ์ตามรูปที่ 10 (ถ้าคุณกำหนด Topic ID ตามที่ผมบอก แต่ถ้าไม่ใช่ก็ให้กำหนดตามที่คุณทำเอาไว้) Topic ID คือ ที่คุณได้กำหนดไว้ในไฟล์ Help Contents และ RTF ไฟล์ ส่วน

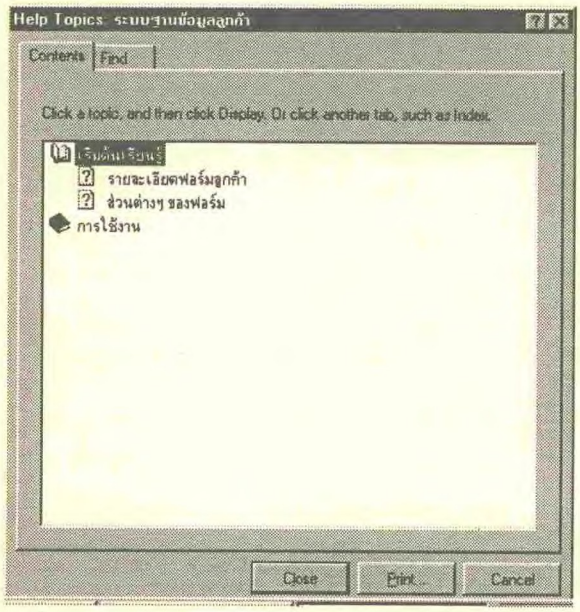

รูปที่ 9

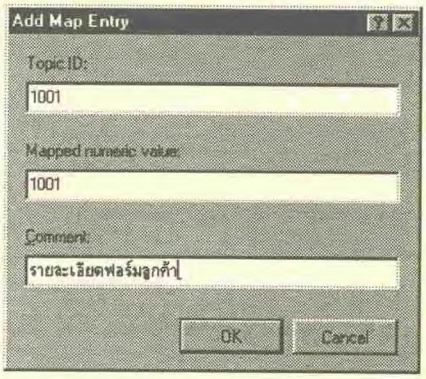

รูปที่ 10

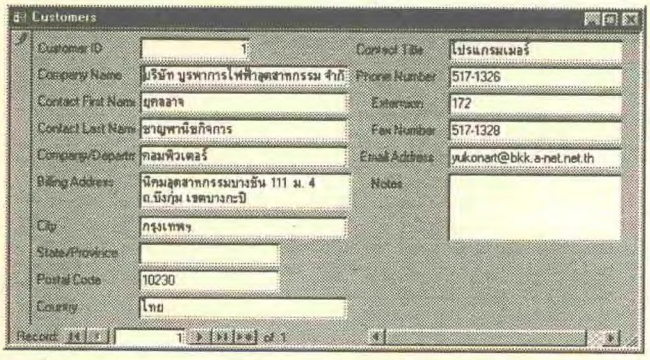

รูปที่ 11

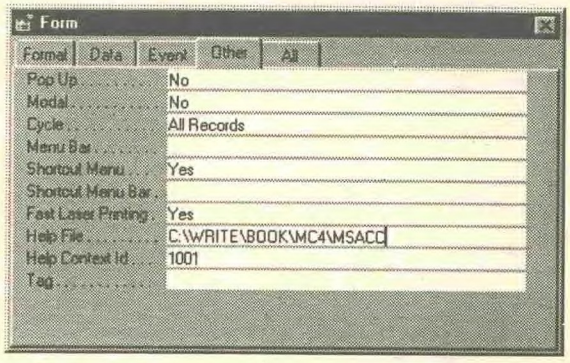

รูปที่ 12

Mapped numeric value คือส่วนที่จะถูกนำไปใช้ใน Help Context ใน MS-Access หรือ VB หรืออะไรก็ได้ที่สนับสนุนในการเรียกใช้ Help File ได้ ส่วน Comment ก็ระบุหัวข้อไว้หน่อยเพื่อความสะดวกในการดู และที่สำคัญอย่าลืมบันทึกและลองคอมพายล์ใหม่ด้วยนะครับ การแก้ไขอะไรทุกครั้งต้อง ReCompile ด้วยนะครับ

นำไปใช้ใน MS-Access

คราวนี้ก็มาถึงการนำ Help ไฟล์นี้ไปใช้ในโปรแกรมที่เราพัฒนาด้วย MS-Access สมมติว่าผมมีฟอร์มข้อมูลลูกค้าอยู่ ในรูปที่ 11 ผมต้องการให้เมื่อกดปุ่ม F1 เมื่อฟอร์มนี้แสดงอยู่จะให้แสดงข้อมูล Help ในส่วนของรายละเอียดฟอร์มลูกค้าขึ้นมา

การกำหนดวิธีการเรียกใช้คุณจะต้องกำหนดใน Properties ของฟอร์ม แล้วหาดูคำว่า Help File และคำว่า Help Context ID ในหัวข้อ Other ดูรูปที่ 12 จะเห็นว่า Help File ผมก็จะใส่ชื่อไฟล์ลง ส่วน Help Context ID ก็จะใช้ค่าที่มาจาก Mapped numeric value เพียงแค่นี้คุณก็จะได้ Help ไฟล์ที่ใช้กับโปรแกรมของคุณได้แล้ว

สรุป

การสร้าง Help File นี้ จะมีเครื่องมือหลายตัวในการเลือกใช้ คราวหน้าผมจะลองหาเครื่องมือที่เป็น Free หรือ Share Ware มาทำดูบ้าง ถ้าติดปัญหาอะไร e-mail มาได้ที่ yukonart@bkk.a-net.net.th ยินดีตอบครับ พบกันใหม่ครับ